

ת ק נ ו ן

התנהגות ראויה במחקר

אוניברסיטת תל-אביב

1. מ ב ו א :

אוניברסיטת תל-אביב שואפת למצויינות במחקר. מצויינות אינה נמדדת לפי תוצאות המחקר בלבד. היא תלויה במידה רבה בהקפדה על התנהגות ראויה במחקר. התנהגות ראויה במחקר מושתתת על מחוייבות לעקרונות של אמת, חופש, אחריות, יושרה ושיתוף פעולה, ומחייבת שמירה על סטנדרטים מקצועיים ואתיים המקובלים בקהילה הבינלאומית, על חוקים, על כללים של האוניברסיטה ועל כללים של גופים מממנים.

הפצתם והטמעתם של סטנדרטים של התנהגות ראויה במחקר בין חברי הקהילה המדעית, ראוי שייעשו ע"י אקדמאים וחוקרים בכירים, המשמשים דוגמא אישית בהוראה, בהדרכה ובניהול תכניות מחקר בכל הרמות. עם זאת, אוניברסיטת תל-אביב אימצה תקנון זה כדי לתת ביטוי מפורש לגרעין משותף של סטנדרטים המחייבים את כל עובדי המחקר באוניברסיטה.

אוניברסיטת תל-אביב דורשת שכל עובדי המחקר שלה ינהגו בהתאם לעקרונות ולכללים המפורטים בתקנון זה בכל היבט של מחקרם, לרבות: תכנון המחקר והגשת הצעות מחקר לגורמים מממנים, הפקות נתונים, תיעודם, ניתוחם ושימורם, ייחוסן של תוצאות המחקר, פרסומן, שיתוף של אחרים בהן ומסחורן.

עובדי מחקר הם עובדי אוניברסיטת תל-אביב, גימלאיה, אורחיה ותלמידיה לתואר מוסמך ולתואר דוקטור, המעורבים בתכנון מחקר, בהגשת הצעות מחקר למימון, בניהול מחקר או בדיווחו, או בהחלטות ביחס למסחורן, וכן כל אדם המנצל את משאבי האוניברסיטה ו/או המעורב במחקר עם מי מהאנשים המנויים לעיל.

בכל מקום בתקנון זה שבו מופיעה לשון זכר, גם לשון נקבה במשמע, ובכל מקום שבו מופיעה לשון יחיד, גם לשון רבים במשמע, ולהיפך.

2. ע ק ר ו נ ו ת :

2.1 אמת:

עובדי מחקר יהיו מחוייבים לחשיפת האמת וישאפו להרחיב את הידע ואת ההבנה האנושיים.

2.2 חופש:

עובדי מחקר יבצעו את מחקרם בלא השפעות זרות, אך בכפוף לנורמות או לאילוצים אתיים, מקצועיים, משפטיים, חברותיים, סביבתיים וכספיים.

2.3 אחריות:

עובדי מחקר אחראים לכל היבטי מחקרם. במיוחד הם אחראים לבריאותם, לבטיחותם, לפרטיותם, לכבודם ולאוטונומיה של כל מי שעשוי להיות מושפע ממחקרם (בין שהם מעורבים במחקר ישירות ובין שלא), להפחתת השימוש בבעלי חיים במחקר ולמזעור סבלם, ולשמירה על איכות הסביבה.

2.4 **מקצוענות:**

עובדי מחקר ינהגו בהתאם לסטנדרטים המקצועיים הגבוהים ביותר המקובלים בתחום מחקרם.

2.5 **יושרה:**

עובדי מחקר יעריכו נתונים וחומרים (שלהם ושל אחרים) ללא פניות. הם יציגו את מחקרם ואת תוצאותיו בצורה הוגנת, שקופה, מלאה ומדוייקת, באופן שיאפשר בדיקה ודיון, תוך ציון תרומתם של אחרים למחקר.

2.6 **שיתוף פעולה:**

מחקר יבוצע מתוך חיפוש משותף אחר ידע. עובדי מחקר בכירים יעודדו את פיתוחם של מיומנויות וסטנדרטים מקצועיים וישמשו דוגמא ביצירת אווירה של פתיחות, אמון ונכונות לעזור בין עמיתים, עוזרי מחקר ותלמידים (בין שאלה מעורבים במחקר משותף ובין שלא). הם יכבדו את תרומתם של אחרים ואת קניינם הרוחני, והם זכאים להכרה ראויה בתרומתם שלהם לתגליות מדעיות, לרעיונות ולפיתוחים, וכן להגנה ראויה על תרומה זו.

3 **כללים:**3.1 **מימון מחקר:**

עובדי מחקר המגישים הצעות מחקר בבקשה למימון, ינקטו בכל אמצעי הזהירות הסבירים כדי לוודא שכל המידע הכלול בהצעתם מדוייק ושלם, שההצעה מבוססת מבחינה מדעית ושהיא מתקצבת כראוי.

עובדי מחקר הזוכים במימון למחקרם ינקטו בכל אמצעי הזהירות הסבירים כדי לוודא שהמימון משמש למטרה שיועד לה, וכדי להבטיח שכל חובות הדיווח מקויימות באופן אמיתי ומלא.

מחקר ממומן יעמוד בכל דרישותיו של הגוף המממן ובכל כללי אוניברסיטת תל-אביב העוסקים במימון פנימי וחיצוני של מחקר.

במחקר משותף או קבוצתי, יישא החוקר הראשי באחריות לקיומם של הכללים המנויים בסעיף זה.

3.2 **ניגוד עניינים:**

עובדי מחקר יבצעו את מחקרם ללא פניות. עליהם להפעיל את שיפוטם המקצועי באופן עצמאי ובלא ששיקולים זרים ישפיעו על היבט כלשהו של מחקרם.

עובדי מחקר יגלו בפני הוועדה לניגוד עניינים כל עניין שיש בו או שעשוי להראות כי יש בו, להטות את המחקר או להשפיע באופן לא ראוי על החלטות הנוגעות לניהול המחקר.

עובדי מחקר ינהגו בהתאם לתקנון בנוגע לניגוד עניינים במחקר ובהתאם להחלטות הוועדה לניגוד עניינים שהוקמה מכוחו.

3.3 אילוצים אתיים:

עובדי מחקר ישמרו על הכבוד, על האוטונומיה, על הפרטיות, על הבטיחות ועל הרווחה של כל מי שעשוי להיות מושפע ממחקרם, בין שהם מעורבים ישירות במחקר ובין שלא.

מחקר המערב בני אדם, בין שהוא מחקר קליני ובין שאינו מחקר קליני, יתנהל בהתאם לדרישות החוק, בהתאם לעקרונות המקובלים בקהילה הבינלאומית וכללי האוניברסיטה בעניין אתיקה במחקרים מדעיים שמעורבים בהם בני אדם, ובהתאם להחלטות של ועדות האתיקה שהוקמו מכת כללים אלה.

עובדי מחקר השוקלים להשתמש בבעלי חיים במחקר ינהגו בהתאם לעקרונות הבינלאומיים המקובלים, המחייבים חיפוש חלופות לשימוש בבעלי חיים, הפחתת מספר בעלי החיים המשמשים בניסוי למינימום הכרחי, שימוש בחיה הנמוכה ביותר בסולם הפילוגנטי ומזעור סבלם של בעלי החיים המעורבים במחקר.

מחקר שבו מעורבים בעלי חיים יתנהל בהתאם לדרישות החוק, בהתאם לכללי האוניברסיטה ביחס לביצוע ניסויים בבעלי חיים, בהתאם להחלטות של ועדות האתיקה שהוקמו מכוחם ובהתאם לכללי האוניברסיטה ביחס לטיפול נאות בבעלי חיים המעורבים במחקר.

3.4 תיעוד תוצאות המחקר ושימור נתונים:

עובדי מחקר יתעדו את מהלך המחקר ואת תוצאותיו, לרבות תוצאות ביניים, באופן ברור, מדויק ושלם. תיעוד זה יישמר למשך 10 שנים מיום השלמת המחקר, אלא אם כן נדרשת תקופה ארוכה יותר בחוק או בתנאי הגוף המממן או מעצם טיבו של המחקר.

עובדי מחקר יחשפו תיעוד זה לפי דרישה סבירה של שופטים אקדמיים, עמיתים ורשויות האוניברסיטה, וזאת בכפוף לכללים משפטיים, אתיים ומקצועיים העוסקים בשמירה על סודיות ועל פרטיות.

3.5 פרסום ותוצאות:

עובדי מחקר ישאו באחריות מלאה למחקר הנושא את שמם, וינקטו בכל אמצעי הזהירות הסבירים כדי לוודא:

3.5.1 שהמחקר בוצע כפי שהוא תואר, שהתוצאות המדווחות נתקבלו כמדויק, ושאין בפרסום מצג שווא או הטעייה כלשהם.

3.5.2 שהרעיון למחקר ותכנונו, הפקת הנתונים, ניתוחם ופירושם, התוצאות המדווחות והטקסט המפורסם הם של המחברים החתומים על הפרסום, שלא הועתקו ממקור כלשהו ללא אישור או ללא ציון מפורש של המקור בפרסום, ושהפרסום אינו נגוע בפלגיאט או בגניבת רעיונות.

הבהרות, הערות ולקחים בנוגע לניגוד עניינים במחקר

1. המידע שחוקר מוסר לוועדה לניגוד עניינים במחקר יישמר בחסיון.
2. המידע שיהיה זמין לוועדת ניגוד העניינים במחקר יכלול את פרטי ההתקשרויות העסקיות שנדונו ו/או שנחתמו ע"י חברת רמות.
3. בקרב המממנים הפדרליים האמריקאיים נפוץ קריטריון למה שמוגדר אצלם "ניגוד עניינים כספי". לפי קריטריון זה חוקר נמצא ב"ניגוד עניינים כספי" אם לו ו/או לבני משפחתו (בן/בת זוג וילדים קטינים) יש עניין כספי "משמעותי" בגורם כלכלי שהמחקר (תכנונו, ביצועו והדיווחים אודותיו) עשוי להשפיע עליו. המונח "משמעותי" מוגדר כ- מעל ל- \$ 10,000 או בעלות בשיעור העולה על 5% משווי החברה. גם באוניברסיטת תל-אביב זהו קריטריון לניגוד עניינים, בנוסף לקריטריונים רלבנטיים אחרים. לכל מחקר נחוצה הצהרה אחת לפחות מטעמו של אחד החוקרים הראשיים לגבי התנהגות ראויה במחקר בנוגע לניגוד עניינים. הצהרה זו תישמר בתיק המחקר ברשות המחקר.
- הצהרות של המשתתפים האחרים במחקר, יהיה מעמדם בו אשר יהיה, יישמרו ע"י החוקר הראשי הנ"ל לפחות עד שנתיים מתום המחקר.
4. חוקר ראשי במחקר שמישהו מהפועלים בשיתוף עמו ו/או מטעמו במחקרו הפקיד בידו הצהרה הכוללת הודעה על ניגוד עניינים במחקר, יודא שהמצהיר הודיע על כך לסגן הנשיא למחקר ופיתוח, בתפקידו כיו"ר הוועדה לניגוד עניינים במחקר.

אוניברסיטת תל-אביב

רשות המחקר

הצהרה בנוגע ל:

התנהגות ראוייה במחקר וניגוד עניינים

[נוסח מעודכן ל- _____]

לכל מחקר נחוצה לפחות הצהרה אחת כזו, מטעמו של אחד החוקרים הראשיים. היא תמסור לרשות המחקר, בשלב הרלבנטי מבין אלה: הגשת הצעת המחקר, פתיחת דף התקציב או השינוי בו.

שם: _____ טלפון: _____ דוא"ל: _____

שם המחקר אליו מתייחסת ההצהרה: _____

המזמון: _____ מס' תקציב (אם כבר נקבע): _____

תפקידי במחקר זה: _____ חוקר (* ראשי

אחר, פרט: _____

אני מצהיר בזאת בחתימתי, כדלהלן: (נא לסמן ב- _____ את הסעיפים אליהם מתייחסת הצהרתך).

_____ קראתי את "תקנון התנהגות ראוייה במחקר" ואת ה"תקנון בנוגע לניגוד עניינים במחקר" והבנתי את החובות החלות עלי בגינם.

_____ (סעיף זה רלבנטי רק לחוקר ראשי במחקר) ויודאתי ואוודא שכל אחד מהפועלים בשיתוף עמי ו/או מטעמי במחקר זה חתם ו/או יחתום (עם תחילת מעורבותו במחקר זה) בעצמו על הצהרה כזו ואשמור עמי את הצהרותיהם לתיעוד ולביקורת, במשך לפחות שנתיים מתוך המחקר.

_____ לא הייתי מצוי, אינני מצוי ואינני צופה שאהיה מצוי במצב של ניגוד עניינים, בהקשר למחקר זה.

_____ הייתי מצוי ו/או אני מצוי ו/או אני צופה שאהיה מצוי במצב של ניגוד עניינים, בהקשר למחקר זה. לכן, כנדרש בתקנון, _____ הודעתי לסגן הנשיא למחקר ופיתוח, בתפקידו כיו"ר הוועדה לניגוד עניינים במחקר, על מצב זה.

תאריך _____ חתימה _____

* לשון זכר מתייחסת במסמך זה כמוכן לבני שני המינים.